

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՌՆԻԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԶՄԻՌՆԻԱ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ 2 ՄԱՅԻՍ 1864

ԹԻՒ 726

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԶՄԻՌՆԻԱ 2 ՄԱՅԻՍ

Մեծ տէրութեանց երեսփոխանները անցեալ ամսոյ 14—26ին ի ժողով գումարուեցան 1, օնտոնի մէջ նախագահութեամբ լորտ Ռըսէլին: Գայտնի է որ այս խորհրդակցութեան նպատակն է բարեկամական կերպիւ կարգադրել Տանիմարայի և Գերմանիոյ մէջ պատահած վէճը: Ուստի յիշեալ պնդին նիստին մէջ Լնդոնոյ ու Գաղղոյ երեսփոխանները առաջարկեցին որ զինադադարով ըլլայ թէ յամաբի և թէ ծովու վերայ, մինչև որ խորհրդակցութեան ընելու որոշումը յայտնուի: Սակայն Բրուսելոյ և Լապորիոյ գերագոյնները չենդունեցան այս առաջարկութիւնը, յետոյ բերելով թէ այս բանին համար պէտք է որ յառաջագոյն իրենց կառավարութեանց հաւանութիւնը ձեռք բերեն, ուստի հարկ եղաւ քանի մը օր սպասել մինչև որ Բրուսելոյ և Լապորիոյ գերագոյնները տեղեկութիւններ ստանան իրենց կառավարութիւններէն ի մասին յիշեալ առաջարկութեան:

Ինչհանրապէս չկարծուիր որ Բրուսիան և Լապորիան ընդունին զինադադարման առաջարկութիւնը, վասնզի այս երկու դաշնակից մեծ տէրութեանց զօրքը յաղթանակաւ յառաջ կերթան Եւրոպայի մէջ, որուն մինչև ցարկ կատարելագոյն տիրած պիտի ըլլան, ըստորում հանիմարայիք պարտաւորեցան յիշեալ տէրութեանը թողուլ 197 թնթաւնոթով, որոնք անմիջապէս թշնամուոյն ձեռքը անցան:

Թէպէտև, ըստ հասարակաց կարծեաց, 1, օնտոնի այս խորհրդակցութիւնը յաջող վախճան մի պիտի չկրնայ ունենալ, հետևարար Եւրոպայի այժմեան խաղաղութիւնը կրնայ վտանգի մէջ անկանել, այսու ամենայնիւ, որովհետև Լնդոնոյ և Գաղղոյ կառավարութեանց մէջ միաբանութիւնը մտաբեր վերստին հաստատուեցաւ և համաձայնութիւն մի եղաւ քաղաքական գլխաւոր խնդրոց վրայօք և մանաւանդ Տանիմարայի և Գերմանիոյ մէջ պատահած վէճին վրայ:

նիմարայի և Գերմանիոյ մէջ պատահած վէճին վրայ, որ ուստի իրաւամբ կրնանք յուսալ որ այս երկու մեծ տէրութիւնները իրենց հզօր անդեցութեամբը պիտի յաջողին սրելիցէ կեցողի, պատերազմը դադարեցնել և վերոյիշեալ վէճը կարգադրել: Թէպէտև այս կարգադրութիւնը հաւանականաբար չի նպաստ Գերմանիոյ պիտի ըլլայ այժմ, որուն զօրքը տիրած են Տանիմարայի երկրին մէջ մասին:

Բարձրագոյն Մարքսիմիլիանոս արշնդուքը, որ այսօրուան օրս Մարքսիմիլիանոս Լապին՝ Մէքսիքոյի կայսր է, հոռմ երթալով սրբազան Պապին աջը համուրեթէ և անոր առաքելական օրհնութիւնը առնելէ ետև, ճամբայ ելաւ Մէքսիքո երթալով Բայց հազիւ թէ մեկնած էր և հաս ձախորդ լուր մի հասաւ Լաքսիմիլիանոսի ազգային և բնութիւնաց խորհրդանոցը միակամ հաճութեամբ հետևեալ սրբուրբ ըրեր է ի մասին Մէքսիքոյի այսինքն թէ «Խորհրդանոցը միտք չունի ընդունել և ճանաչել այնպիսի միտքետական կառավարութիւն մի, որ Լաքսիմիլիանոսի մէջ եղած հասարակապետական կառավարութեանց մէկուն աւերակացը վերայ կը հաստատուի, եւրոպական տէրութեան մը պաշտպանութեամբը»:

Լայս որոշումն կըտեսնուի, որ Լաքսիմիլիանոս Միլիանոս Լապին չիտանցները, իրենց համազային պատերազմը ընդնցնելէ ետև, դէմպիտի դնեն Մէքսիքոյի կայսերական կառավարութեան հաստատութիւնը: Գիտել արժան է, որ Մէքսիքոյի հաստատութեան տէրութեան նախորդ նախագահը, Շուարէս կոչուած՝ սակաւին նուաճուած չէ բոլորովին և յիշեալ երկրին հիւսիսային կողմը կըզանուի, ուր 20 հազար հոգիի չափ զինուոր ունի իւր զլուխը: Ուստի դաղղացի զօրքը Մէքսիքոյէն մեկնելէ ետև, շատ կարելի է որ նոր յեղափոխութիւն մի ծագի, և հասարակապետութիւնը վերստին հաստատուի Շուարէսին նախագահութեամբը: մանաւանդ թէ Լաքսիմիլիանոս Միլիանոս Լապին քաջալերութիւն

և օգնութիւն ընդունելու ըլլայ:

Չխորդ և իցէ, առայժմ Մարքսիմիլիանոս կայսրը հրաման տուաւ փոխադրութիւն մի ընելու յանուն և ի հաշիւ Մէքսիքոյի տէրութեան: Լայս փոխադրութիւնը 230 միլիոն ֆրանք է, որուն տոմսահները անտարակոյս շուտով պիտի վաճառուին Գաղղոյ և Լնդոնոյ մէջ, ինչեալ գումարէն 66 միլիոն ֆրանքը Գաղղոյ կայսերական կառավարութեանը պիտի վճարուի առ հաշիւ պատերազմի ծախուցը զոր ըրաւ Մէքսիքոյի մէջ:

Կարիպալտի զօրակետը 1, օնտոնի մէջ մեծամեծ յարգանք և մարդասիրութիւններ տեսնելէ ետև, փութացաւ մեկնելու յիշեալ մայրաքաղաքէն և կը վերադառնայ Խալիսի Վաքսիքա կղզին:

Յիշեալ զօրակետին այսպէս շուտով մեկնելուն վրայօք շատ խօսքեր տարածուեցան հասարակութեան մէջ: Ոմանք ըսին թէ Կարլոսին կայսեր անդեցութեամբը Լնդոնոյ կառավարութիւնը պարտաւորեցր է զԿարիպալտին որ շուտով հետանայ Լնդոնայէն, իսկ ուրիշները կըհաստատեն թէ յիշեալ զօրակետին հիւսիսայինը նորոգուելով, բժիշկները յայտնեն են իրեն թէ Լնդոնոյ մէջ երկար ժամանակ մնալը ֆուսակար է իւր առողջութեանը:

Բարլամէնթին մէջ այս բանին վրայօք պաշտօնական հարցումներ եղան, և լորտ Բէլմըրթըն առաջին զրուցումը մերժելով, երկրորդը հաստատեց: այսինքն ըսաւ, թէ Կարիպալտին ի՛նչ թէ քաղաքական պատճառաւ, այլ իւր առողջութիւնը անֆուս պահելու համար, շտապեցաւ մեկնելու:

Լայսու ամենայնիւ, անցեալ ամսոյ 22ին ըստ նոր տուճարի, մեծ ժողով (միթինկ) մի գումարուեցաւ ի 1, օնտոն Ռիճինդա Բէքք կոչուած հրապարակը, քննելու և իմանալու համար Կարիպալտին շուտով մեկնելուն պատճառները: Հինգ հազար հոգիէն աւելի գումարուած էին և հազիւ թէ նախագահը բերանը կըբանար երկու խօսք զրուցելու, ստիկանութեան տեսուչը ներկայացաւ ժողովոյն մէջ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՅՄՈՒՆԵՒ Ի ԶՄԻՌՆԻԱ

Ահա տակի արդէն 1865—1864 թուականին թատերական ելանակն անցած, և դարձեալ ներկայացմանց վրայօք խօսելու առիթ կ'ունենանք: Ինչպէս որ անցեալ տարի խոստացիր կ'ընէ:

Այս ելանակին մէջ Զմիւռնայի անցեալ եղանակին աւելի բարեբաղդ կ'ընտիր խոսք մ'ունենալու կողմէն, բայց զժողովարար պարագաներն այնպէս մը բերուցանեց. . . . որ ոչ զերտամբ կարացին իրենց պարտքը ըստ արժանեցն կատարել և ոչ տեղացիք ըստ յուսացըն ներկայացում վայելէ:

Հայ գերաստանական խումբը որ Պոլսէ եկած էր, կըբաղկանայր հետեւեալներէ, որոնք յարմարութիւն գտած էին Պ. Ս. Լըբլանի հետ և ընկերութիւն մը կազմած—

Առաջին Դերք

- Օ. Արուստի Փափաղեան, բայցարձակ և զիւրազնուհի
 - Պ. Պ. Ս. Լըբլանի գերաստանապետ, բայցարձակ
 - Յ. Աճմիան հայր ազնուական և զանազան
 - Ս. Պէնկիւն հակառակորդ
 - Մ. Մոսիկան սիրահար
 - Յ. Չերաշի կատակերգակ
- Ներկորդ Դերք -
- Օրիորդ Ալուսի Փափաղեան, մայր և զանազան
 - Կուսինա Մալեան զանազան
 - Պայծառ Փափաղեան սիրահարուհի
 - Պ. Պ. Թ. Յատուլանեան սիրահար և զանազան

Յ. Մերասեկանան մտերմ

Գ. Թրեանց օգնական սիրահարի Արտնց օգնելին մէկ քանի անգամ նաև հետեւեալ տեղացիք. Պ. Պ. Ս. Միլիմանեան Պ. Լըբլանեան և Յ. Խրմանեան:

Իրենց տակի խաղաղութիւնները, ըստ յայտարարութեան, պիտ' ըլլային հետեւեալները խաղամոչ, Իլտի-կոնա, Կճեագործ, Նաւաստի Պերրան, Տառապեալ մայր, Թէքեա, Մօնթրօնի, Ալգլի, Մեծն Ներսէս, Արշակ Բ, Տարաբաղ Վարդուհի, Բամեյա, Մարտօվի, Ելեօնուր, Աճմիո, Ժօրթ Տաւտեհ, Տօն Ազարտը Պազան, Թեմիստոկիէս, Կոյրի Զաւակը, Ատօյճ Ե. Սօֆի, Մովսէս Մարգար, Մարգարե սափրիչ, Ներեալաչական հիւանդ, Սանդուխտ, Մարգարիտա, Նելի Աշտարակը, Յովն ու Սեդուարը, Տօն Կրեկօրի, ձիովանի Յանցարը, Անճաօրն, Սան քրօքեզի տիկինը, Պարոն Աղջիկը, Փարիզի Հնամաճառը, Արքայն գրօսուր. Նախանձորը կիև մը Եւայն Եւայն որոնցմէ Ալգլի, Բամեյա, Ատօյճ Ե. Սօֆի, Նելի Աշտարակը, ձիովանի յանցարը, Սան քրօքեզի տիկինը, Փարիզի Հնամաճառը, Արքայն գրօսուր Եւայն զուր ձգուած էին. բայց փոխարինարար՝ Սերը բժիշկ, Բօյրիք Աւագակապետ, երկու Յիսուպետը, Արիստոդիմ, Բարթիմի Հօվուարա, ձօրձի Բարթոս, Հօճանըն Թէյալը Եւայն ներկայացումները տրուեցան, որոնք յայտարարութեան ցուցակին մէջ չկային:

Խաղաղութիւններէ ուստի ընտիր և գասական էին. բայց ոմանք ալ մեր ազգին հիմնական քննց անցարմար: Զուտեղի համար խօսելով երեւելի բան մը չեղաւ, որ րոնց մէկ քանին, ալ անցեալ ելանակին խաղուած էին:

Հայրենեկն էին, Անճաօրն: Պարոն Աղջիկը, Երկու Որկրամոյր, Բուլջիկեյո, Համեստուրեան վարձատրաբիւն, Անառակ Որդի: Տաճկանները՝ Գօճապրը Աշտարան Բարը, Մանճուպիքի միքեալ-Ֆարը, Եւ Ստուն քրքի, իսկ Գաղղիներն՝ մէկ հատ որ էր Պօ Նիքօյա:

Բոլոր կզանակին մէջ բաժանորդարութեան հաշուին համար 60 ներկայացում պիտի տրուէր, բայց հազիւ կ'ըն միայն ներկայացուցաւ, որոնց 92 ի նպաստ տրուած էր: Ասոնցմէ 49ը թատերգութիւն էր, 5ը ողբերգութիւն, 6ն կատակերգութիւն: Ասոնց մէջ միայն 5ը տղային էին և մնացածը օտար: Տաճկաններն էին Տօն Ազար, ձորձի Բարարոս որ էր Ժօրթ Տաւտեհ, և Հօճանըն Թէյալը, որ Տօն Կրեկօրի է: Խաղամոյր, Աճմիոն և ձօրձի Բարարոսը երեքական անգամ տրուեցան: Արշակ Բ, Մարտօվուէրը, Երկու Յիսուպետը, Կոյրի Զաւակը, Նաւաստի Պերրանը, երկուքս կան անգամ:

Այս տարի ալ ոչ սիրուած ըլլալուն, ներկայացումնց կատարեալ թիւը անցեալ տարուան ձախտագիրն ունեցաւ, վասնզի թիւատրոն յաճախուցայ թիւը քանի էր զանակը կըյառաջանար կըպակտէր, որոյ պատճառով ուրիշ բանի մ'ալ կրնանք տալ, որուն վրայօք աւելի վայել պիտի խօսինք:

Գերաստանաց և գերաստանահայ մէջ ամենէ շատ համակրութիւն և համարում ստացողները՝ օրիորդ Արուստիկ և Պ. Ս. Լըբլան ու Չերաշին էին: Բայց ասոնց վրայօք խօսելն առաջ պէտք է յառաջ բերենք ներկայացուած խաղաղութիւնները և տեսնուի թէ որոնք էին աւելի ազգի ընդունելութիւն գտնուողները և զորոնք աւելի

և հրամայեց բազմութեանը որ ցրուին . միանգամայն իմացուց որ , եթէ հարկ ըլլայ , զօրագունք մի պիտի բերէ իւր հրամանը 'ի դործ գնելու համար :

Յունաստանի պաշտօնէից ժողովը , որ քեր Քաշարիին նախագահութեամբ կազմուած էր , իւր հըրածեշոր տալով , նոր պաշտօնէից ժողով մի հաստատուեցաւ . նախագահութեամբ քեր Վալվիին , որ իւր վերայ առաւ նաև եկամտից տեսչութիւնը :

Արհաստատեն թէ վստմափայլ Արոնէք կոմսը , որ Հելենացոց թագաւորին Մէնտորն է , մտերս Աստանդուպօլիս պիտի երթայ . ուր 10-15 օր մնալէ ետև պիտի վերադառնայ Լիւնը , և յայնժամ Գէորգ Լառլին թագաւորը ճամբայ պիտի ելլէ Բէլձորոնէզ (Մորա) այցելութեան երթալու : ուսկից Քորփու պիտի անցնի կրսնն :

Ամերիկայէն հասած լուրերը կրճանուցանեն թէ Հարաւային Միացեալ Մարտիկաց զօրքը Միսիսիփի գետոյն եղբքը եղած Ֆոր-Բիլլօզ կոչուած ամրոցը առեր են և Հիւսիսականներէն 400 հոգի կալանաւոր ըրեր են : Աւրիշ ճակատամարտի մը մէջ , Հիւսիսային Միացեալ Մարտիկաց Պէնքս զօրապետին հրամանատարութեան ներքև եղած զօրաբանաւ կը շարաչար յաղթուեր ու մեծամեծ քանակներ կրեր է :

Փարիզէն կը գրեն .
«Թէպէտև Մարտիկոն Երրորդ շատ քարեկապտեհ առիթներով խաղաղասիրական ապահովութիւններ տուաւ , այսու ամենայնիւ մեր ներքին ազատութիւնները չաւելանալէ 'ի զատ , կրտեսներք որ քանի մը օրէ 'ի վեր կառավարութիւնը զանոնք նուազեցնելու կաշխատէ : Իսկ Բէ կոչուած փողոցին ընկերաւ կան ժողովոյն մէջ գրադէտ մի որ Մոլիէտին վերայ կը թուեր , ոստիկանութեան կողմանէ արդիւնեցաւ շարունակելու իւր առեւտրութիւնը : Դարձեալ ,

աղէկ ներկայացուածները , կր կորգաւ կը յիշեցնեն : Առաջին ներկայացուցիչներն ամուսն սկիզբնէն ըր տեղի ունեցաւ , որ էր Խաղամույի մը կենաց 50 տարին . ուր ձօրձիօ՝ Էքզեան . Ամեյիա՝ Արուսեակ . Վարնեթ՝ Պէնիլեան , Տերմօնքի՝ Աճէմեան , ձերմանի՝ Պատուածեան որ ունէր նաև Ալպերի մայր , Պիլման՝ Չէրաչի որ կը ներկայացնէր նաև Վալիերին . և տիկին Պիլման՝ Ալաւին կը ըլլային :

Խաղաղութիւնն սկսելէն առաջ՝ կր վարապարը բացուեցաւ , բոլոր Պերասանուհիք և Պերասանք տեսարանին վրայ պատրաստ կը կենային 'ի շորհարակ Մալիերով , սոյն եղանակին թատերական սկզբնաւորութիւնը , զոր սկսաւ Պ . Ս . Պէնիլեան , Պարիսի վարժապետի Էրոյ աշակետի ո՛ւնաւ գիշեր մէնամուսկը կրգելու , և ետէն սկսաւ դասերը Ի՛նչ այս յորդոջուն վստմակալն ձայն կը անակով , որնոր բոլոր հանդիսականաց սիրտն զբայցմամբ լցուց , Չմիւսիսի մէջ առաջին անգամ՝ Հոյ դերասանական խմբի մը սցապիս յառաջադիմութիւնը տեսնելով . և 'ի գոհունակութիւն՝ բոլոր թատրոնն ծափահարութեամբ և կիցեցնելով կը թնդար :

ձերմանի՝ առաջին արարուածին մէջ ձեւարկու ծեր մի էր : Ամեյիա՝ կրկրորդին մէջ ամուսնոյ մը գորովական սիրոյ ապացոյցն էր . ինչպէս նաև շորհարկին մէջ հաւատարմի , կր Վարնեթի մասնից կրէ և հինգերորդին մէջ համբերող , բարեւէր , խնամող , և հարազատ տանտիկին մը : ձօրձիօ՝ իր վատվուուն կրխտարադութեամբ , խաղին մէջ կրսնոյցած ստիկն ցաւը գիշեր յուսահատուցուցած , նախ սիրով և ետք ստիպմամբ և արկութեամբ Ամեյիայէ ստակ ըրցնելու և խնայն ստա :

Հէքսերի անդրակցի թատրոնական բանաստեղծին 300երորդ տարեդարձը տօնելու համար , հացկերոյթ և թատերական մեծ ներկայացում մի կը պատրաստուէր , բայց ոստիկանութիւնը արդիւնք թէ՛ հացկերոյթը և թէ՛ ներկայացումը : Գուցէ ըսեն թէ Մոլիէտ և Հէքսերի քաղաքական անձինք չեն և կառավարութիւնը անմեղ մեռելոյ վերայ կը բանեցնէ իւր խտութիւնները : Այն այնպէս է , սակայն վերոյիշեալ արդիւնքը զրազէտը ռամկապետական կուսակցութեան զխաւորներէն մէկն է ու հակառակիսու լրագրապետ մըն է . որ իւր խնամ դրելով շատ անգամ վշտացուցած է զկառավարութիւնը : Իսկ 'ի մասին Հէքսերիին , ոստիկանութիւնը իմացաւ որ անոր անուան ներքև կուգէին տօնախմբել զՎիլիամ Հիւկոն , որ Լնդոն մէջ պատասպարուած է : Քանզի այս հացկերոյթին պատուոյ նախագահութիւնը Վիլիամ Հիւկոյին արուած էր և անոր որդին խորհրդայ քարտուղար կարգուած էր այս հանգէտը կարդալու համար կազմուած մասնաժողովոյն : Վերջապէս կառավարութիւնը արդիւնք նուազ չարիշ հրապարակական խնջոյք մի , զոր փարիզ մէջ բնակող Լնդոնացիները պիտի ընէին 'ի պատիւ Հէքսերիին :

Ե.Օ.Գ.Ե.Յ.ԻՆ

Պարզվոյն հետեւալ ազգային տեղեկութիւնները կուտան մեզ , զորս յօժարափոտ կը հրատարակենք . քանզի սահմանափակ բարեկարգ վարչութեան մի արդիւնք են , և կրնան բարի օրինակ ըլլալ Խուրքաստանի մեր ազգայնոց . որոց մէջ սահմանափակ կանոններ սակաւին նոր հաստատուեցան և դժուարութեամբ 'ի գործ կը դրուին :

ՔՍՍՆ ԵՒ ՀԻՆԳԵՐՈՐԳ ԺՈՂՈՎ

Մեծասաները տարեւոր ժողով սուրբ Զովհաննու եկեղեցոյն Բթալիոյ՝ դումարեցաւ 'ի սրահի տան նորա յաւուր Արեւիկէի յերեկոյեան եօթն և կէս ժամուս , որ 'ի ասաներորդում Յունվարի 1864 ուր ներկայ էին Սրբաւորն տէր Միքայիլ Վ . Միւսն , վեճակաւոր քահանայ եկեղեցոյն , Պարոնայք Գէորգ ԼեւաՉարայ , Զովհանն Զարութիւն , Ս . Գ . Զովալիմ , Ե . Մ . Մեղրեմեան և Զովալիմ Վ . Զովալիմ : Առաջարկեցաւ 'ի պարոն Ս . Գ . Զովալիմ և ընդունելութեամբ ժողովոյն՝ պարոն Ե . Մ . Խովմասեան ընտրեցաւ լինել Բթալիոյ ժողովոյն , որ և կուրս կաթոնն : Ժողովն վերահասու եղեալ հաշուից ելեմտից եկեղեցոյն և թղթակցութեանցն ,

մտիւնը ուրախութեան փոխուիլու ու վերջին արարուածին մէջ սոյն յետին աստիճանի ազգատուական զլիւկայ մէջ զէմբը , շարժուածքը , խօսուածքը դուրսէն կին , ինչպէս նաև Վարնեթիք ար միւսնոյն վիճակին մէջ մտացած կը գտնուէին իրենց ծերութեան մէջ : Տերմօնք՝ աղէկ պաշտօնան մի կը կենայ Ամեյիայի՝ կրկրորդ արարուածին մէջ , և Պիլման՝ տիկին Պիլմանի հետ ծիծաղաւորօք զոյգ մի :

Բոլոր խաղը բաւական յաջող զնայ և զանողան անգամ ծափահարութիւններ կը ան 'ի բազմութիւ հանդիսականներէ , որոնք համակարար զխմած կին 'ի թէստորն , և կրողվէին այս տարուան բարեբաղդարար Զմիւսնից հանդիպած ասանի արուեստաղէտ խուրվուցարժանաւորութիւնը :

Հետեւալ զիշերը ներկայացուցաւ Իլտկոնուս , որուն մէջ Մարքի Բոյանտօն Էքզեանն էր . Իլտկոնուսն Արուսեակ , Բիցցարտօն Աճէմեան , Ֆրանցէսքան Ալաւնի : Աս բաւական ընդունելութիւն գտաւ և զերասանք աղէկ կին իրենց մասերնուն մէջ . մանաւանդ Իլտկոնուս՝ որ ձեւարկու մօր և լծակի մը կրքերը հաւատարմարար կը նկարագրէր , և Բոյանտօնի հետ ծնուղական և որդիական զգայմունքները գովելի էին :

Սոր հետեցուած էր Անձանօք զաւելոր , որուն մէջ Աճէմեան պանդոկապետն էր , Չէրաչի իւր մանչը , Միսիկան ու Պէնիլեան երկու որորդներ , և Ալաւնի պանդոկապետին աղջիկը : Չէրաչի ստորաստ պատասխանութիւնները ու վարպետութիւնը շարժուածքը և խօսուածքը և Աճէմեանի արուստեւորը և շարժուածքը գովելի էին :

Երրորդ զիշերը տրուեցաւ Մարտիկոնի . որու մէջ

եղիտ զնոսա յամենայն ուղիւ և ըստ կարգին : Ժողովն հաճութեամբ նկատեաց յորպիսութիւն զանձանակի Ջուլիոյ տնանկաց լինել ըստ յետագայ յատկութեանց : Սնացորդ այսինքն (բալանս) հաշուի զանձանակին փակեալ յՅ1 'Եկեմբեր 1862 էր 11,422,45 Իբաց գնայ փոխանցեալ առ սնտուկն ազքատաց 'ի Ջուլիոյ . . . ուսկի 210

Table with 2 columns: Name/Description and Amount. Includes entries like 'Արուսեակ հանդանութեան', 'Սուրբայու մերազանց վասն', '1862-1863 ամաց', 'Պարունակութիւն զանձանակ', 'Կին շրջաբերեալ յեկեղեցոյ', 'յընթաց տարւոյն', 'Տարեկան տուրք սրբաւորն տէր', 'Գալուստան Ազգարէթի երբեմն վիճակաւորի տեղոյն', 'Վալիս 'ի վերայ 11.212,15', 'Ուսկոց (ըստ մեծի մասին ապահովեալ ընդ գրաւականաւ անշարժ կալուածոց) վասն 1863', 'ամի առ ամի հարիւրին շուկէս 840:90 1255:57', 'Ջաւոյ արծաթ(1) ուսկի 12,468.02'

Պարոն Գ . Ե . Գասպարի ժամանակն , իբրև առաջին հոգաբարձու լրացեալ զոլով՝ հրաժարեցաւ 'ի պաշտօնէն , պարոն Լ . Պ . Արանուրն կալուածուող նորա , պարոն Գ . Կահանուս (աննեկայ վասն անհանգստութեան) եղև երկրորդ , և 'ի ձեռն քուէարկութեան՝ պարոն Գ . Ե . Գասպարեան վերասին ընտրեցաւ լինել երրորդ հոգաբարձու :

Հնորակալութիւն ժողովոյն մատուցաւ յարդոյ հոգաբարձուացն յաղապ հաւատարմապէս և եռանդիւ վարեալ զոլոյ զազգային պաշտամունս իւրեանց : Առաջարկեցաւ 'ի պարոնայ ոմանց և ընդունելի եղև ժողովոյն , զի որովհետև բնակութիւն վիճակաւոր քահանային չէր յարմարագիր , որիշ չինուածք մի փոքրիկ՝ որոյ ծախք չլինին առաւել քան զնեքել այժմու հանդամանաց եկեղեցոյն , կառուցի յարեալ կողման յաղապ այնր բնակութեան . որ և յետոյ կահաւորեցի քանի մի վայելուչ և հարկաւոր պիտոյիք : Տնօրէնութիւն զորոյս յանձնեցաւ խնամոց հոգաբարձուաց եկեղեցոյն :

Առաջարկեցաւ 'ի պարոն Լ . Պ . Արանուրն և համարիտ հաճութեամբ կալու որոշուին 'ի ժողովոյն զի հաստատեցի շորհորդ զանձանակ մի յեկեղեցոյ (1)Մեկ ուսկիսն երկու ֆրանք կարծէ :

Տարբի մտալ՝ Աճէմեան , Տիկին Տիբերիկը Արուսեակ , Տարտուկիկը՝ Պատուածեան , Վալպիկիկը՝ Էքզեան , Մարտիկոնիկը՝ Պէնիլեան , Պ . աղ Միւսկիկը Մեղրեան , Սիմօնիկը՝ Չէրաչի և Մարտիկոնիկը՝ Ալաւնի նկն առած կին . Տիբերի՝ իր հայրավայել ընտանութեամբ , աննեկ ուղղամտութեամբ . Տիկին Տիբերի իր ծնողական և ամուսնական փարկը զգայմունքը , Տարտուկիկը՝ իր երկատարական անընայ սիրոյ թեթեւամտութեամբ և անխօսելի կրքով . Մարտիկոնիկը՝ որ Սիմոնիկը անուամբ կ'անցնի , կիզ նեղամտութեամբը և ըստ տեղոյն անտարբերարար իր վերայ ցաւերուն վրայ անհոգ ձեւացուցմամբը . Վալպիկի՝ իր յետանը կառ շրջանցեցութեամբ և անկեղծ բարեկամութեամբը գովելի կը հանդիսանային : Խաղն աղէկ էր և ներկայացուին ըստ :

Այս թատերգութեան զիշերը տրուեցաւ նաև Պարուն և զիշիկը զաւելոր , որու մէջ կը լրացնին Արուսեակ և Չէրաչի : Առաջինը , Պարուն Մարտիկոնիկը էր երկտասարկի հագուստով և ճիշդ տարարիւն երկտասարկ մի կ'երևար իր խնթուակն խօսուածքներով , տղայական շարժուածքներով , ու թեթեամիտ վարմամբը . երկրորդը՝ Պարուն Մօնպլանցաւուն էր , որ շատ ծիծաղիկ կ'երևար ամեն անգամ որ Պարուն Պալպապիկն որ Աճէմեանն էր , կը հարցնէր թէ 'ի՞նչ , ո՞՞՞ , թէ՛ օղի կը լընայ , և ան սլ անհոգ անհոգ Շախար պարուն , շախար շախար կը արտաստանէր : Այս զաւելոր շատ հաւանուցաւ և շտիպանոց ծափահարութեամբ գովուեցաւ :

Պիտի շարանակի :

ընթացումը ընդ միևնույն ժողովուրդս վասն ընդ
գուհեւոյ դժբախտաբանութեան նոցա նպատակեալսցամ
ի նպատակս, և յօգուտ ազգային զբաւոր աշխատա-
նաց(2) և որ բացի հաշիւ այդ անուամբ ՚ի հաշ-
ուեղբան եկեղեցոյն, զի ընդ որոյ տեսութեամբ
խնամեացի գումարն, բնութեան ՚ի նա նաեւ զայլ
արտաքին սուրբ և հանդանակութիւնս որք մատու-
ցին առ յապալս յառատաձեռնաց, մանաւանդ թէ
ի սիրողաց բարգաւաճման ուսման և զբաւորութեան
յազգ մեր, առ այն հաշիւ դանձանակի: Եւս որո-
շեցաւ, զի գործադրութիւն արդեանց սին դանձա-
նակի սկսանիցի յաւէս յորժամ հասեալ իցէ դու-
մարն ՚ի չափ ինչ՝ բաւական յարտադրել զարեւոր
հատոյթ ՚ի մատուցումն այնր նպատակի: Եւս եթէ
կանխադրոյն և սցանկալ իցէ բաշխել օգնականութիւն
ի դանձանակին ՚ի նպատակ ազգային ինչ զբաւոր
վաստակոց, որոշեացի աստիճանն ՚ի ձեռն ընդհան-
րական ժողովոյ մերոցնց աստ, յորոյ ընտրութեան
և վճարմանէ կախիցի միշտ այսպիսի ձեռնառութիւն
ի դանձանակին, ըստ արժանեաց և կարեւորութեան
առարկայոց մատուցելոց յուշադրութիւն նոցա, կամ
որպէս յետ այսորիկ հարկ համարիցի հաստատել
զկարգադրութիւնս պատկանելի դանձանակին:

Առաջարկեցաւ ՚ի պարոն Գ. Ե. Կոստպարէն,
երկրորդեալ ՚ի պարոն Յովհանն Կարոյն թիւնէ և
ընդունել էղև ժողովոյն, զի առ ՚ի սկսուած ինչ
ասոյց վերջնալ, որպէս կոչէր պարոնն, դովանի
և յոյժ պիտանի առաջարկութեանն, թուղթ մը ըս-
տորադրութեան յորինեալ ընթացիցի ՚ի համազգիս
աստ, վասն անմիջական հանդանակութեանց յօգուտ
այնր դանձանակի:

Հնորհակալութիւն ժողովոյն մատուցաւ միարան,
պարոն Եւթոակալին վասն բարեք վարելոյ զվճար
իւր, և այնու արձակեցաւ ժողովն:

Չորսուորեալ: Եւթոակալ
Պաշտօնաւոր: Թ. Ա. Թովմասեան
Ս. Պ. Ազատուր: Հոգարար:
ձու. Ս. Յով. Եկեղեցոյն:

Կոստանդնուպոլսոյ ազգային Պատրիարքարանէն
հետեւեալ ընթացիկան նամակը յուղարկուած է
Թուրքաստանի բոլոր վիճակաց Առաջնորդացը. ու
բուն վերայ յարգոց հասարակութեան ուղղութիւն-
նը կը հրահրուի:

Բազ զիտեր որ անցեալ Գեղարմուր 51 թուականու
գրութեամբ Առաջնորդութեան գործադիր յանձնա-
ժողովին յորինած դաւանական Ս. տնօրէնութիւնը,
ինչպէս Չեղբ, բոլոր վիճակաց Առաջնորդաց ուղղեցինք՝
յատկապէս խնդրելով որ անոր գործադրութեան փոյթ
տանին, Օղնական ժողով կազմեն, Թաղական խորհր-
դոց յայտադրելով, ընտրողաց, քուէարկուաց և ընտրել-
ուաց ցուցակները և կարեւոր երեք հարցմանց պատաս-
խանները մի առ մի յատուկ տեղեկագրով մատուցանեն
ազգային վարչութիւնն. որպէս Վարչութիւնն ալ Ս.
տնօրէնութեան գործադրութեան բոլոր տեղեկագրերն-
ըը եթէ օրինաւոր դոն՝ վաւերացնելէն ետեւ, հետ-
զհետ միւս տնօրէնութիւններն ալ զրկելու կարողա-
նայ, և դաւանական Հայոց փախարը՝ որ ազգին ալիս-
փախն է, լրանայ, Առաջնորդութիւնը իրենց մէջ
գործադրուած տեսնելով:

Արդ թէ ՚ի Պատրիարքարան եկած գրութեանց և
թէ գործոց ընթացիկան նպատակաւ ազգային վարչութիւնը
կընկատէ որ կան տեղեր, որ որ հարկ թէ Ս. տնօրէ-
նութիւնը գործադրելու սկսած են. կան այնպիսի տե-
ղեր, որիկէ անոր գործադրութեան տեղեկագրեր թէ և
եկած է, ասիոյն թիրակատար է. իսկ շատ տեղեր ալ
տակալին գործի անգամ սկսած չեն:

Ազգային վարչութիւնը ցուրբ պատի կը զլտէ որ,
եթէ գործոց այս դանդաղ վիճակը շարունակի. և ամեն
տեղերէ Ս. տնօրէնութեան տեղեկագրերը ամբողջա-
պէս չստանայ, չպիտի կարենայ գործադիր յանձնաժո-
ղովին միջոցաւ դաւանական երեւոյթանայ բաշխու-
ընել և Բ. տնօրէնութիւնը զրկելով դաւանական ընդ-
հանուր ժողովոց կազմութեան ձեռնարկել տալ: Ուստի
հարկ անհրաժեշտ կայ որ բոլոր վիճակներէն ամբողջ Ս.

(2) Այս կարեւոր նիւթին վրայոք մեծարգոյ պարոն
Ա. Պ. Աղանուրն պատուական ատենախօսութիւն
մի քրած է ինչեպ ժողովոյն մեջ, զոր լրագրոյս յա-
ջորդ բունոյն մեջ պիտի նրատարակենք:

տնօրէնութեան գործադրութեան արդիւնքը մատուցուի
վարչութեան: Ընտանի կից զայն գործադրող վիճակ-
ներ ալ զանտուր չպիտի կարենան Բ. տնօրէնութիւնը
ընդունել մինչև որ բոլոր վիճակները Ս. տնօրէնութեան
տեղեկագրերը չեն իրարայնցնեն: Ուստի ձեռք պարտքն է
որ այնպիսի ցուցակ արգելք մը չի յարուցանելու հա-
մար՝ փութաբ օր անաջ Ս. տնօրէնութեան գործադրու-
թիւնը Չեղբ վիճակին մէջ օրինաւորապէս կատարելու, և
Չեղբ տեղեկագրեր վարչութեան զրկելու:

Այս մտքը Բաղարմուրան ժողովոյն արդիւնքը բոլոր Ա.
առաջնորդաց ընթացիկան ուղղեցինք: և նոյնը Չեղ
ուղղելով՝ կը պահանջենք որ դաւանական Հայոց ան-
համբեր և օրինաւոր բաղձանայ պատասխանելով, ան-
յարտաղ Առաջնորդութեան գործադրութեան համար
ամեն ջանք՝ աշխատութիւն և անձնաւորութիւնն գոր-
ծածելու փոյթ տանիք և օր անաջ Ս. տնօրէնութեան
վերաբերեալ պետք եղած գրութիւնները մեզ հաղորդէք:

Այս ատիկ պարտ կը համարուի յայտնել Չեղ սիր-
ելութեան, որ թէ՛ Առաջնորդաց և թէ՛ դաւանարմակ
ժողովրդեան ու մանաւորաց կողմէ ՚ի սպառնոյ, առ
ազգային Վարչութիւնն ուղղուալ գրութիւնները շատ
անգամ մութ, խոտն, անոճ կերպով և երկարորէն
գրուած ըլլալով՝ ազգային Պատրիարքարանի զիտեր
զժուարտութեամբ և ժամանակ անցունելով հարկ կա-
րող կը լըայ անոնց պարտական խնամք և խնդիրները
խնամալ և ըստ այնմ տնօրէնութիւն ընել: Այսպիսի
անպատեհ զժուարտութեանց առաջը տանելու և գործոց
զիտութիւն տալու համար՝ Բաղարմուրան ժողովոյն արդ-
մամբ պարտ վարկար ծանուցանել Չեղ, որ այսուհետեւ
ինչ գրութիւն որ ուղղէք առ ազգային վարչութիւնս,
հարկ է որ անոնց երկարարժանութեան լի խնդրել
կարեւոր պարագայներով հանդերձ՝ պարզ և յատուկ ու-
ձով գրէք: Իսկ եթէ քանի մը առաջարկել ինչպէս ու-
նենաք, պարտ է նոյն խնդիրները զատ զատ անչլիթ
և անոնց հական մատուցը նշանակելով հաղորդել
վարչութեան, քանց ամենով այն խորհրդածութիւն-
ները կամ զխտուութիւնները, որ կամ խնդրոյն հետ
խկապէս յարտաբերութիւն չունին, և կամ անոնց զա-
նոք բացատրելու զիտին է խնդրոյն տեսակէն երկարա-
ցնելու:

Այս յայտարարութեամբ, ազգային վարչութեան
նպատակին Գաւառական թղթակցութեան մէջ օրինա-
ւոր ընթացք և ընտրելի ոճ մը մտորուել, ինչպէս որ
Առաջնորդութիւնն ալ կը պահանջէ, որ ազգային
Պատրիարքարանի և Առաջնորդաց մէջ կրած գրուոր
յարտաբերութիւնները ըստ օրինի և կանոնաւոր ոճով
կատարուին: Այս բանիս կարեւորութիւնը նոյն ինչն
Բ. Կոստան ալ զգալով՝ ասիէ բաւական տարի առաջ
դաւանական կուսակալաց յատուկ հրահանգ զրկած է
որ սպառնական գրութեանց համար՝ պարզ, որոշ և
ընտիր ոճ մը գործածեն: Հետևապէս այս յայտարա-
րութիւնը ձեռք ալ ուղղելով, կը խնդրուի որ ըստ այնմ
չարժիք, և միանգամայն ծանուցմամբ յայտնել վիճա-
կից ժողովրդեան՝ որ առ ազգային վարչութիւնն ուղ-
ղելիք գրութիւններն պարզութեան և ճշմարտութեան
պայմանները բովանդակին, այլապէս չի թուլութեանց ա-
ռաջըր տանելու համար:

Ողջ լըուք ՚ի Չեղ,
ի Պատրիարքարանի
Հայոց Կ. Պոլիս:
10 Մարտ 1864

Յայտնի է որ, Կ. Պոլսոյ ազգային Բաղարմուրան
ժողովոյն խնդրոյն համեմատ, Բարձրագոյն Կոստ
հաճեցաւ հրամանագրերն գրել ամեն դաւանաց
կուսակալներուն, որպէսզի Հայոց ազգային սահմա-
նադրութեան գործադրութեանը նպատաստմանց
ըլլան ՚ի պահանջել հարկին: Այս պաշտօնական
նամակները ազգային պատրիարքարանը յանձնու-
ըլով, անկէջ հետզհետէ կը յուղարկուին դաւանաց
Առաջնորդներուն:

Իզմիրի վիճակին յատկացեալ հրամանագրերը անց-
եալները հասաւ և անոր վերաբերեալ հարկաւոր
տնօրէնութիւնները՝ ըստ ժամանակին ՚ի գործ պի-
տի գրուին քաղաքիս ազգային վարչութեանէն:

Կիտեալ արժան է, որ այս հրամանագրոց հետ
վիճակները հրահանգներ ևս կան, զորս Բարձրա-
գոյն Կոստ կը յուղարկէ ՚ի տեղեկութիւն դաւա-
նաց ընդհանուր կառավարիչներուն: Այս հրահանգ-
ները կը բացատրեն թաղական խորհրդոց և Բաղա-
կան ժողովոց ընտրութեան կերպը ու անոնց սահմա-
նադրական շղիկաւոր պարտաւորութիւնները:

Արտեմը թէ: Վ. Էնայի Սիթարեան մեծար-
գոյ Սիթարեանութեան հրատարակուած Եւրոպա ա-
նուն կիսամետայ բանասիրական թերթը դադարեւ է:
Եւսիս ցաւալի նոր ապացոյց մըն է ազգային ըն-
թեցասիրութեան պակասութեանը: վասնզի տարա-
կոյս չկայ որ, եթէ յիշեալ պատուական թերթը
բաւական թուով բաժանորդներ ունենար, անոր
հրատարակութիւնը պիտի չդադարէր:

ԱՊՍՀՈՎՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՊԻՏ
ՀՐԿԻՉՈՒԹԵԱՆ
THE COMMERCIAL UNION
ASSURANCE COMPANY.
19, Cornhill, London,

Այս ապահովութեան ընկերութիւնը բաղկացեալ
է 1 րոտոնի զլիսաւոր վաճառականներէն և այս պատ-
ճառաւ Սիթարեան վաճառականաց (Տի Բոմբըրէ
Իւնիւրն) կը լիցուի: Ընկերութեան հիմնադրութիւնը
ու կայմանները արձանագրուած են Ընդդիմ բարեւ-
մէնթին վիճակովս կոչուած 7 Երրորդ և 8 Երրորդ
կանոնագրութեան մէջ, զլուր 110:

Յիշեալ ընկերութիւնը 24 տեսուչ ունի, որոնք
1 րոտոնի երեւելի վաճառատանց ընկերակիցներն
են: Կախազահին անունն է Հէնրի Ուիլիամ Բիք
Լաբուէր, նախագահի փոխանորդն է Հէնրի Թրո-
վէրս Լաբուէր: Ընկերութեան տնօրէն (manager)
է Հէնրի Թոմսըն Լաբուէր. և խորհրդոյ քա-
տուղարն է Հէնրի Չիւ Լաբուէր:

Այս ընկերութեան գրամագրութիւնը կը բաղկանայ
2,500,000 լիւրս սթըրլինգէ:

Ատորագրեալները գործակալ կարգուեցան յիշեալ
ընկերութեանը Իզմիրի մէջ, զորութեամբ պաշտօնա-
կան փոխանորդական գրութեան մի, որ 1 րոտոն
դատաստանական նստարի առջև եղաւ ներկայ ամ-
սոյս 4-16ին, և ստորագրուեցաւ տեսուչներուն
երկուքէն և ընկերութեան խորհրդոյ քաղաքաւար-
էն. ուստի կը ծանուցանեն հասարակութեանը թէ
պատրաստ են ընդունելու որ և է առաջարկութիւն
վասն ապահովութեան ընդդիմ հրկիւղութեան ՚ի
վերայ շարժական և անշարժ ստացուածոց, նմանա-
պէս զանազան ապրանայ վերայ որ շտեմարաններու
մէջ կամ ուրիշ տեղ գրուած են, և այլն:

Իզմիր, 18-30 Մարտ 1864:

ԿՈՒ ՊՐՕՏԵՐՍ, գործակալ:
Այս գործակալաց գրատունն է Ֆրանկաց թաղը,
անդրական քաղիսն եղած ֆրէնքիսանէին մէջ:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, 29 ԱՊՐԻԼ

Թուրքուի մէջ ապստամբութիւն մի ծագեցաւ:
Արապները գէմ կը գնեն և չեն ուզեր իրենց վրայ
գրուած տուրքը վճարել. ուստի Թուրքուի փաշան
պարտաւորեցաւ ժողովրդեան պահանջները ընդու-
նիլ և տուրքը նուազեցնել: Անդրական, Գաղղիա-
կան և իտալական պատերազմական նաւեր հասան
յիշեալ երկրին առջև, որպէսզի ՚ի պահանջել հար-
կին, իրենց ազգայինները պաշտպանեն:

Այս ձախորդ լուրերը Կ. Պոլիս հասնելուն,
Բարձրագոյն Կոստը փութացաւ կայսերական գոր-
ծակալ մի յուղարկել ՚ի Թուրքուի, որպէսզի յիշեալ
ապստամբութեան ճշմարիտ պատճառները իմանայ
և հարկաւոր եղած տեղեկութիւնները տայ կառա-
վարութեանը: Այս գործակալը՝ օսմանեան դէմ:
պան ՚ի Թէհրան վստահալով՝ Հայտար է ֆէտիւրին
է, որ քիչ ժամանակուան համար Կ. Պոլիս ե-
կած է: Կոստան վստահութիւնը ամսոյս 19ին մեկ-
նեցաւ, իւր հրամանաց ներքև ունենալով օսման-
եան երկու շողեշարժ ֆրէնկաթ և մէկ քորվէթ:

Այս երկու հրովարտական, վիտիսի կառա-
վարիչ Սիւլէյման փաշան՝ Անդրիանուպոլսոյ ընդ-
հանուր կառավարիչ կարգեցաւ փոխանակ Վ. պրոքը
Սէհէմէտ փաշային, որ Կ. Պոլիս կանչուեցաւ:
Թուրքուի կառավարիչ Իսախան փաշան՝ վիտիսի
կառավարիչ անուանեցաւ, և Թուրքուի կառավարիչ
պաշտօնը Սապրի էֆէնդիտին յանձնեցաւ:
Վ. էյսի փաշան՝ եկամտից պաշտօնատան մէջ գրամ
ժողովուրդ (Թահսիլաթ) գրատան տեսուչ կարգեցաւ:
Իզմիրի նահանգին ընդհանուր կառավարիչ վսե-

